לב א מיי פי"ג מהלי מעה"ק הלכה יב: ב מיי פ"ז שם הלכה ט: לג ג מיי פ"ז שם הלכה ט: ד מיי שם ועי"ש בלח"מ:

זמע מינה כוליה מזבח בלפון

# מוסף רש"י

. ומקיפין ויורדין דרך שמאל. כשהוא גא לירד אינו חוזר על עקביו אלא מקיף סביב למזבח עד שמגיע לכבש ויורד במערבו של שתנגיע לנכם היול בתלויום, והאי כבש שהיא לשמאלו בעליימו, והאי דאין חוזרין על העקב, דא"כ נמלא מהלך ללד שמאלו, שהרי פניו למזכח ואינו מחזיר לו עורף ירחמנה אחר כל פינוח שאחה פונה ורותנה חווה ככלינת שחתה פותה לא יהא אלה דרך ימין כר: חדץ מן העולה לג' אלו. הנעשין בקרן מערכית דרומית, שפונים בקרן מערכית דרומית, שפונים דרד שמאל. כשהו בראש המובח ירן שנוטק, כבוקן ברוש התוכנו פונין לקרן מערביה דרומית שהיא לשמאלו ואין פונין לימין שיהו פונין סביב עד שיגיעו לקרן מערבית דרומית (סובה מח:) לפני ה' יכול במערב. נקיר מערני של מזכח דהיינו לפני ה' כנגד פתח ההיכל. החינו נפני הי כנגד פתח ההיכנ, דהיכל במערב (מוחוח יהי), יגיענה לדופן מערבי של מזבח דהיינו לפני ה' שההיכל במערב והמובח בחלר ל"ב אמה רחבו ממולע באמלע העזרה, וכן ההיכל ממולע באמלע העורה זה מול זה, ל"ב אתה היכל וכחליו, חללו כ' וכחליו ו' אתה עובי כותל לפוני וששה לכותל דרומי, נמלא מערכו של מזכח לפני ה', דאין מפסיק כלום בינו לבין ההיכל, דאילו אולם שלפני ההיכל הריכג, דחינו חונם שנפני ההיכנ פתוח הוא ורחבו עשרים אחה ככל חללו של היכל (פומה יד:): כבגד חודה של קרן. כל מה שיכול לקרבו כלפי מערב ובלבד שיהא שם קצח דרום משום אל פני המזבח. דאי לאו כנגד חודה ליכא לפני ה' כלל, שהרי זויות ההיכל כולם כנגד זויות המזצמ: רבי אליעזר אומר. דורשו למקרא בענין אחר וכך דורשו, מתוך שנאמר לפני ה' אל פני המזבח, שנחמר נפני ה' חנ פני המוצח, יכול יגישנה לאחד מהן, רלה למתרב רלה לדרומה, וה"ג לה במו"כ או לדרומה של קרן (מוטה שם). או: למערבה לדרומה, כאן י**כאן** (מנחות שם. וגורס למערבה מקום אמרת. כן תשינני: כל מקום מקום שאתת מוצא מרי. זכיון מקום שאתת מוצא מרי. זכיון הלספר לקיים לא משים היס כו לו מוקל לפני לה וה לו מוקל לפני הי כר היכן שישה, הלל מפוס המקיים לא מוקל הל מון לכנגד וויות היל אל מון לכנגד וויות קאי. מלול קספר אל עודה, וליה דמוצמו של זכיו עוד לו מון לנגד היכל לי מולא דרומו של מוס מנון כנגד הסיכל להי מושם מס מנה לבני נישם לאתם מס המרי להלי נישום מל מה מה מה להי נישום היכל היי מישם מס המה לבני נישום להיים להיים להיים של מה מה להיים להיים להיים להיים להלבי נישום בחוב להיים לדרומה) אמרת. כך תשיכני: כל אמצע פתח ההיכל. הלכד יגישנה חמנע פתח ההיכו, הנכך יגישנה אל פני המזבח בדרום ובלבד שיהא סמוך למערב, נמלא מקיים את שניהם, וה"ה נמי אם היה מובח משור מעט מכנגד זויות דרומית משון מפשם מככבי חיים לרומו של ההיכל וללפון, שיהא דרומו של מזבח כנגד ההיכל, הוה מצי לקיים את שניהם, דכנגד ההיכל קרינן ביה לפני ה' ובלבד שיגיש סמוך . לקרן דהיינו אצל מערב, והא דנקט כנגד היכל וכתליו בפ״ק דיומא (כח.) ור״א בן יעקב אית ליה כוליה מזבח בדרום קאי, דאמר לפוני שהוא לד פנוי מכלום, ור׳ יוסי שאות כל פנף מנכנס, דר יוטי הגלילי אית ליה כוליה מזבח בלפון קאי הלכך לר"א דהכא דשמעינן ליה ע"כ דקאמר זוית דרומית של מזבח לפנים מכנגד זוית של היכל תוכח נפנים מוכנה. הוא ופליג אדר"א ואדר"א בן יעקב, מוקמינן ליה כר׳ יוסי הגלילי דס"ל דכוליה מזבח בלפון ולא מוקמינן ליה במחלוקת רביעית (סוטה שם):

פ"ק (לעיל ז:) תודה קרויה שלמים ואין שלמים קרויין תודה ובמנחות פרק התודה (דף פ:) לחם איקרי תודה מודה לא איקרי לחם וי"ל ים דודאי לא מיקרי שם אחד לענין לשמה דפ״ק ולענין ניתותרו המעות דפרק התודה אבל הכא דמהיקשא קדריש דמנחה וחטאת איתקוש ודאי כו להדדי איכא לאקושינהו שפיר: מה חמאת מעונה צפון. פירש נקונטרס דגירסה זו משובשת היא שהרי לא חטאת העוף טעונה לפון כדחמר ולח בן עוף בלפון ולא מנחה טעונה לפון וא"ת מנחת חטאת כאן חלוקה משאר מנחות ולחטאת בהמה מקיש לה הוה ליה למיתני במתניתין לעיל דקתני כל המנחות נקמלות בכל מקום בעזרה חוד ממנחת חוטה כבו ועוד הפשר כגו חטאת העוף הבאה בדלות תחת חטאת בהמה אינה טעונה לפון שהרי נעשית בקרן מערבית דרומית ומנחה הבחה תחת חטאת העוף תטען לפון וגירסא אחרינא גרסינן בה ואיני יודע אמיתה ונראה בעיני מה חטאת פסולה שלא לשמה אף מנחה פסולה שלא לשמה וה"נ ילפינן לה בפ"ק [דמנחות] ע"כ לשון הקונטרס וקשה לפירושו ביו דודאי מעיקרא אמרי׳ בפ״ק דמנחות (דף ד.) בשלמה מנחת חוטה חטחת קרייה רחמנא אבל מנחת קנאות מנלן אבל במסקנא אמרינן אלא מנחת חוטא ומנחת קנאות דפסולות שלא לשמן מנלן חטאת טעמא מאי דכתיב בה היא ה״נ הא כתיב בה היא כהו ועוד קשה לגירסת הספרים דבפרק איזהו מקומן ולעיל מט:) מוכח דחטאת הטעונה לפון כעולה הוי היקש אם כן היכי אתיא מנחה והדר ילפינן מחטאת וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש ועוד כמו שהקשה בקונטרס דחמירא לא הויא מנחה מחטאת העוף דאתיא במקומה ואינה טעונה לפון מיהו י"ל הרי בתורת כהנים ש ילפינן דחטאת העוף פסולה שלא לשמה מן הפסוק ולא ילפינן ממנחת חוטא דמפיק פסול מקרא אחרינא ויש לדחות מיהו אמת דמנחה לא בעיא לפון אלא ביו הגשה בקרן מערבית דרומית כדבסמוך (ואי) והקמילה אינה טעונה לפון אפי׳ מנחת חוטא נמי כדמוכח בחוספתא דמנחות פ״ק חומר בשחיטה

# שימה מקובצת

חוץ מכבשו של מובח. עיין נהשתטות נסוף התס': א"ר

יהושע אמר קרא כו'. עייו נהשמטות

בפוף התפתכו אף חבאת בברן לאו הכי מנא ליה לת! לחמר מערבית ותימה חם כן נפני ה' נכ פערבית דרופית. פינוש הואה דתשאת, אכל לא יליף מליקה דמטאת משום דלא דמי להגשה כדפ"ה לקמן דבבהמה איכא נגיעה ממש מן הדם במוכח דומיא דהגשה דמגיע המנחה למובח, ועוד דמשמע שבא להקיש עיקר עבודתה והיינו הזאות דמה: דתניא לפני ה' יבול במערב. וא"ת והא האי קרא במנחע נדבה כתיב דאית בה

ויורדין על העקב. לאו משום שלא ירבה בהילוך בחנם דאם כן כשהיה בקרן דרומית מזרחית נמי אלא היינו טעמא דהכא חזרתו על העקב הויא לה דרך ימין: מנחה קרויה חשאת וחשאת קרויה מנחה. מימה דהוה לן

למימר מנחה קרויה חטאת

ואין חטאת קרויה מנחה כדאמרינן

ומקיפין ויורדין דרך שמאל חוץ מן העולה לג' אלו שהיו עולין א ויורדין על העקב:

גמ' מנא ה"מ א"ר יהושע בו אמר קרא ילא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי

חמאת היא חמאת קרויה מנחה ומנחה

קרויה חמאת בו מה חמאת מעונה צפון אף

מנחה מעונה צפון ומה מנחה בקרן מערבית

דרומית אף חמאת בקרן מערבית דרומית

ומנחה גופה מנלן ®דתניא בלפני ה' יכול במערב ת"ל באל פני המובח אי אל פני

המובח יכול בדרום ת"ל לפני ה' הא כיצד

מגישה בקרן מערבית דרומית כנגד חודה

של קרן ודיו ר"א אומר יכול יגישנה למערבה

של קרן או ח לדרומה של קרן אמרת סכל

מקום שאתה מוצא שני מקראות אחד מקיים

עצמו ומקיים חבירו ואחד מקיים עצמו

ומבמל חבירו מניחין זה שמקיים עצמו ומבטל חבירו ותופשין את שמקיים עצמו

ומקיים חבירו כשאתה אומר 🐠 אל פני ה'

במערב היכן קיימת אל פני המזבח וכשאתה

אומר אל פני המזבח בדרום קיימת לפני ה'

בדרום חיכן קיימת אמר רב אשי קסבר האי

תנא ייכוליה מזבח בצפון קאי: בכל מקום

היתה כשירה [וכו']: מאי קאמר אמר רב אשי

ה"ק בכל מקום היתה כשירה למליקתה אלא

זה היה מקומה להזאתה תנינא להא דת"ר

ימלקה ז בכל מקום במזבח כשירה יהיזה

דמה בכל מקום ח כשירה היזה ₪ ולא מיצה

כשירה יובלבד שיתן מחום הסיקרא ולממה

מדם הנפש מאי קאמר ה"ק מלקה ו בכל מקום

במזבח כשירה מיצה דמה בכ"מ במזבח כשירה

ומקיפין דרך שמאל. מקיפים את המזבח בשביל לורכי עבודה או יו למתן דמי חטאת או סידור המערכה או היפוך איברים בלינורא ויורדין במערבו של כבש שהוא שמאל לעולים במזבח בעלייתן: לג' דברים אלו. הנעשים בקרן מערבית דרומית נסכים ועולת העוף כשהוא עולה למזבח פונה יו לשמאל

באותה הקרן וכשגמר חוזר על העקב דרך עלייתו ובגמ' [סד.] פריך הא בעינן דרך ימין. ולג' דברים הנעשים בה למטן אינו עולה ואינו מקיף אלא עומד על הרלפה בקרקע: גבו' מנא הני מילי. דחטאת העוף בקרן מערבית דרומית: לא ישים עליה וגו'. במנחת חוטא כתיב הבאה תחת חטאת העוף בדלי דלות וקרייה רחמנא חטאת ואשמעינן יבו נמי שהחטאת קרויה מנחה דהכי משמע נמי כי החטאת נהפכה להיות מנחה: מה **הטאת טעונה לפון.** יודע אני שגירסא זו שיבוש שהרי לא חטאת העוף ולא מנחה טעון לפון. וא"ת מנחת חוטא חלוקה מן השחר ולחטחת בהמה מקיש לה הוה ליה למיתני במתניתין דקתני לעיל המנחות נקמצות בכל מקום בעזרה חוץ ממנחת חוטא ועוד היאך אפשר יו חטאת העוף שבאת דו תחת חטאת בהמה אינה טעונה לפון שהרי נעשית בקרן מערבית דרומית ובמנחה הבאה תחת העוף תטעון לפון וגירסא אחרינא גרסי׳ בה ואיני יודע אמיתה. ונראה בעיני מו מה חטאת פסולה שלא לשמה אף מנחה פסולה שלא לשמה וה"נ ילפינן לה בפ"ק דמנחות (דף ד.): ומה מנחה. טעונה הגשה בקרן מערבית דרומית אף חטאת העוף עבודתה בקרן מערבית דרומית והזאת דמה היא עיקר עבודתה: לפני ה׳. הקרב אותה בני אהרן לפני ה' היינו שמגיעה למזבח: אל פני המובח. דרום ששם הכבש: ודיו. במסכת

סוטה בפ"ב מפרש בו מאי דיו וקאמר

שאינו לריך להגיע יוגופה למזבח אלא

הכלי: רבי אליעור אומר. מאחר

שפרט לך הכתוב בהגשתה שתי רוחות יכול לאיזה מהן שירלה. ה"ג יכול

יגישנה למערבה או לדרומה של קרן: כוליה מובח בלפון קאי. בכל מקום היחה כשירה למליקתה. בין למעלה בין למטה דכי ילפינן למטה בחטאת העוף בהואה הוא דילפינן לקמן בשמעתין [סד:] דרומית נמי בהואה הוא דילפינן דהא יח מהגשה דמנחה יליף

נמלא דרומו של מזבח כלה לנגד הפתח וקרינן נמי בלד דרומו לפני ה': והזה מדם החטאת על קיר ואמר מר זה קיר התחתון וקרן מערבית

שטעונה לפון מה שאין כן בקמילה וכי תימא היינו במנחת נדבה אבל במנחת חוטא טעונה לפון מכל מקום אינו חומר בשחיטה 🗉 לגמרי שהרי בשחיטה נמי ליחא בלפון בקלים 🙉 מיהו י"ל דכללא בקדשי קדשים הוי דומיא דמנחה וזהו דוחק ועוד דחני בסיפא חומר בקמילה מבמליקה שהקמילה דוחה שבת וטומאה וליתני שהקמילה טעונה לפון ולא מליקה אף על גב דיש קמילה דלא בעיא לפון כגון מנחת נדבה כמו כן אינה דוחה שבת מיהו נ"ל לדחות דה"נ לא מיירי במנחת חוטא דהא אינה דוחה שבת אלא מיירי במנחת העומר ומנחת תמיד שהן בליבור והן ודאי לא בעו לפון אבל מנחת חוטא בעי בש לפון דאיתקש לחטאת בהמה שבאה חליפתה בעשירות. ברו"ך: והרב רבי חיים גרים מה חטאת העוף טעונה יסוד דכתיב והנשאר בדם ימלה אל יסוד המובח אף מנחה טעונה הגשה כנגד היסוד א והכי מוכח פרק כל המנחות באות מלה (מנחות דף סא.) [גבי] ואלו טעונות תנופה לוג שמן של מלורע ואשמו [דאמרינן התס] לפני ה' במזרח והאמרת לפני ה' במערב פירוש בהך שמעתיה או ומשני ה"מ מנחה דאיקרי חטאת וחטאת טעונה יסוד וקרן דרומים מזרחים לא היה לה יסוד אבל הכא לפני ה' קרינא ביה והשתא כולה בדרום ליכא למימר משום יסוד וכולה במערב נמי לא משום דכתיב (ויקרא ו) אל פני המובח דהיינו דרום מכל מקום אינטריך לפני ה׳ דלא תימא אל פני המובח גזירת הכתוב הוא אף על גב דלית ליה יסוד ובריש פירקין י פירשתי מה שהקשה דגבי גחלים דיום הכיפורים קרי לפני ה' במערב דוקא וא"ת ושאר מנחות מנלן וכי תימא מדאיתקוש כל המנחות לחטאת ואשם בפרשת לו וילפינן משירי הדם שטעונין יסוד אם כן מנחת חוטא תיפוק כו לי מהתם ועוד מנלן דמקשינן לשירים לקשינהו לתחילת דמים ולא 🖘 בעי יסוד כחטאת ויש לומר דכתיב לפני ה׳ במנחת חוטא ובכל המנחות נמי כתיב לפני ה׳ כי היכי דהאי לפני ה' כנגד היסוד [האי נמי כנגד היסוד] ולא ג"ש ממש [היא] דדבר הלמד בהיקש מבעיא לן אי חוזר ומלמד בג"ש אי לא אלא גלוי מילחא בעלמא הוא ® ור״ת הן גריס מה חטאת טעונה ימין אף מנחה כן והיינו דלא כר״ש דאתר לעיל (דף כה.) בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל אי נמי אפילו כרבי שמעון וכגון שבא לעובדה ביד דאמר עובדה בימין כחטאת: הגה"ה:

אך חמאת בקרן מערבית דרומית. תימה דלא ילפינן מינה מליקה ושמא לא ילפינן אלא מידי דאשכחן דבעי מובח כמנחה להו וכן דבר אובר הבאר בקרן בעל בדר דרובר בי מנמי לפו למי לכלוך רבי אליעזר אית ליה ההיא או דמה חטאת טעונה יסוד דאי פירש בקונטרס בסמוך: בדרום קיימת בולה או. י) על כרחך רבי אליעזר אית ליה ההיא או דמה חטאת טעונה יסוד דאי לאו הכי מנא ליה או דאמר מערבית ותימה אם כן לפני ה' למה לי דרומית נפקא לן מאל פני המזבח ומערבית מדבעיא יסוד:

(שים). תניים עונט ודאי בעיר. ל] כשיימ (נוסף לאפוקי קידן דרומית מזרחית שאין לו יסוד: לא] ל"ל דשמעתין (שים). ול"ק גורס כדפרש"י בהך דשמעתי: לב] נמי תיפוק (שים): לכ] ל"ל דלא בעו (שים): לד] מכלון ועד סף"ד מוקף כש"מ וכסף"ד ל"ל ע"כ הגה"ה: לה] ל"ל במנחה (חינ ועייש, וכיה בדיו רפים ושיח): לו] מיכת כולה נמסק ולי"ל כו' (ציק): לו] ההיא דרשא דמה (שים): לח] מנא ליה קרן דרומית מערבית כו' כל"ל (שים): בל] כמ"כ ל"ל כתיב גבי

לתוכת, ועוד דמשמע שבא להקיש עוקר עבותה והיינו אואו די ביול בשנדה (חיצו ועייש). וביה בדיו ופיים ושיח): לון מיכת לתוכת לות משקע שוקר עבותה והיינו אואו די בחובית בערתה והיינו אואו די דב בערתה בערתה לו לנת האו לו במנה לו המוחל לפי מנות מועל להנסו לשיבו להנסו לל המנחות לפי מנתח מועל להגשה לשיבו להנסו לל המנחות לפי מנתח מועל להגשה לשיבו להעוכה להיים להאו להעיבו לתוכת להו להגשה לשיבו להעוכה להיים להאו להגשה לשיבו להעוכה להיים להאו להגשה לשיבו להעוכה להיים לה

רים פייג הייד, ועי ספרי נשא (ב. מנחות יט:, לעיל נג. נח. סוטה יד:, ד) ולקמן סו: סו.] מנחות ב:, ירא חורה חי"א ה"ו ויקרא חובה פי״א ה״ג, [לף נח. ל״ה משוך], 1) עי״ לש״ק:

## תורה אור השלם

וְאָם לֹא תַשִּׁיג יָדוֹ לִשְׁתַּי ם אוֹ לִשְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהַבִּיא אַת קַרבָּנוֹ אַשֶּׁר חָטָא עַשִּׂירת האפה סלת לחטאת לא ישים עֶלֶיהָ שָׁמֶו וְלֹא יִתַּן עֶלֶיהָ לְבֹנָה עֶלֶיהָ שָׁמֶו וְלֹא יִתַּן עֶלֶיהָ לְבֹנָה בִּי הַשָּׁאת הָוֹא: ויקרא ה, יא 2. וְזֹאת תּוֹרֶת הַמְּנְהָה הַקְרֵב אֹתַהּ בָּנֵי אַהַרֹן לִפְנֵי יָהֹוָה אַל ויקרא ו, ז פני המזבח:

# כצ"ל ותיבת אל נמחה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' כשאתה אומר לפני ה'

גליון הש"ם תום' ד"ה מה וכו' ור"ת גרים מה חמאת מעונה ימין אף מנחה כן. ע" לעיל דף כד ע"ב יד יד לקמילה ול"ע:

### שינויי נוסחאות

א] עולין דרך שמאל (וש"ש ועי"ש): ב] ל"ל אלעזר ("ש"ח), וכ"ה בילקוע (הגרי"ב). נ"ל ר" יהושע בן לוי (יעב"ץ): ג] לומר לך מה מנחה בקרן והשחר ליתח לך מה מנחה בקרן והשחר ליתם (כידצ ופריד). ועי לש"י ותוק".

ד] מנתמות יט ע"ג מיגמ או מוקפת, וכן ברש"י ובש"מ שם ליג לה: ה] מינות היכן קיימת שם נתחק. ול"ל בטלתה אל פני מנחק. ול"ל בטלתה אל פני המודה בדרום ("ש"ם, וכ"ה במערב במעודת ובטוסה): ו] ל"ל במערב מש"ח), וכ"ה בסוטה יד ע"ב ושם וסף הא כיצד מגישה לדרומה של קרן והיכן: ז] כ״ה בכי״ל ובד״ו. ובשמכ״י הגיה מליקה: ומים מקום במזבח כשירה מקים מקים מקום במזבח כשירה (שמכים: ב) היוה ולא מיצה כשירה נמחק (ש"מ) וע' לש"י סד ע"ל ד"ה מחי ונשפ"א כהן:
ע"ל ד"ה מחי ונשפ"א כהן: ע"ם דיה ממי ובשפ"ם כמן.

"] כגון למתן (כיים) וחיבת או

ניש: יא] ככו"ם וד"ו הגני" פונה

לסובב לשמאלו. וכ"ג תוי"ט

ומלח"ם ברש"י. וע"ש מה שהקי

מקש"י לקמן סד ע"ל ד"ה לבר:

מקש"י לקמן סד ע"ל ד"ה לבר: יכ] ושמעינן מינה נמי שהחטאת קרויה מנחה דהכי נמי משמע קרא כי וכוי (\*שמכ"י וב"ש): יגן אפשר לומר (צ"ץ): יד] הבאה בדלות תחת כו' (ש"מ, וכ"ה בתוס"): מו] בעיני דה"ג מה (כי"י): מון ל"ל פריד (רא״ט): יוֹ] המנחה גופה (ש״מ): (רא״ט): יוֹ] המנחה גופה (ש״מ): יח] דהא כי גמר מהגשה דמנחה, הזאה הוא דגמר דדמי להגשה שמגיע למזבח, דאילו במליקה לאו במזבח נגעה אלא בהזיקו דאו במובח בגעה אלא בהזאה ומיצוי (שמכ"י):
ימן וו"ל דלאו דוקא נקט ווי"ל דלאו דוקא נקט דודאי (ש"מ): כ] (דל"ל להדדי ודאי: כאן "ל"ל (חטא (ש"מ): בב] חוטא ועוד דמסתמא אקשינן מנחת חוטא שהיא וקשים מניות לחטאת העוף דלי דלות לחטאת העוף שלפניו שהיא בדלות ולא חטאת בהמה דעשיר דלפני פניו ועוד כו' (מ"מ): כגן היאך אפשר (גליון): כדן לפירושו פסודה שלא לשמה כי אם מהיקשא דחטאת ווה אינו דודאי כו' כל"ל (ש"ח): בה] כש"מ נוסף אלמא דמהיא ילפינן: כון ל"ל [אין הגשה ילפינן: כון ל"ל [אין הגשה ילפיק. כון כיל [אין הגשה הלא היא בקרן כו' ואי הקמיצה כו' (דיו. הנוקף משיים): כון כ"ל כשחיטה (שים וושיק עיש, ועיי ציק): כחן בקדשים הלים (m-m) כמן שמא בעי׳

מ. וכל"ט גוכס ודאי בעי׳